

Rhetoric of things

Retoryka rzeczy

9 (1) 2022 EDITORS: ANNA M. KIEŁBIEWSKA, ANNA BENDRAT

ANNA M. KIEŁBIEWSKA

INSTYTUT POLONISTYKI STOSOWANEJ, WYDZIAŁ POLONISTYKI, UNIWERSYTET WARSZAWSKI

<https://orcid.org/0000-0001-8910-396X>

a.miloszewska@uw.edu.pl

ANNA BENDRAT

KATEDRA ANGLISTYKI I AMERYKANISTYKI, UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LUBLINIE

<https://orcid.org/0000-0002-5677-0296>

anna.bendrat@umcs.lublin.pl

Retoryka rzeczy – wprowadzenie do tematu numeru

License

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 international (CC BY 4.0).

The content of the license is available at <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

ANNA M. KIEŁBIEWSKA

INSTYTUT POLONISTYKI STOSOWANEJ, WYDZIAŁ POLONISTYKI, UNIWERSYTET WARSZAWSKI, POLSKA
<https://orcid.org/0000-0001-8910-396X>
a.miloszewska@uw.edu.pl

ANNA BENDRAT

KATEDRA ANGLISTYKI I AMERYKANISTYKI, UNIWERSYTET MARIII CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LUBLINIE,
POLSKA
<https://orcid.org/0000-0002-5677-0296>
anna.bendrat@umcs.lublin.pl

Retoryka rzeczy – wprowadzenie do tematu numeru

Od kilkunastu lat w badaniach humanistycznych i społecznych obserwujemy rosnące zainteresowanie znaczeniem i wymową przedmiotów, a reistyczny ogląd świata staje się coraz bardziej atrakcyjny badawczo. Mieści się on w nurcie retoryki kultury (szczególnym zainteresowaniem cieszą się tu analizy dotyczące neokolonializmu, dekolonializmu, retoryki rdzennych mieszkańców), wpisuje się w dyskusje o posthumanizmie. Pozwala badać i odkrywać nieznane lub niedostrzegane dotąd relacje między materiałami, ciałami, przedmiotami i językiem, które służą perswazji.

Czy jednak rzeczy w istocie „mówią”? Czy przedmiotom materialnym możemy przypisać ich własną retorykę? Pytania te dotyczą oczywiście granic retoryczności oraz kierunków, w jakich rozwijają się współczesne badania retoryczne. Do takiej refleksji staraliśmy się skłonić potencjalnych Autorów, zapraszając do publikacji w naszym najnowszym numerze tematycznym: „Retoryka rzeczy”/”Rhetoric of things”. Z radością dzielimy się efektami tej interdyscyplinarnej refleksji badawczej.

Temat numeru otwieramy tekstem „Quilts and the rhetoric of black resistance and joy” Ewy Klęczaj-Siary, wpisującym się w nurt retoryki dążeń równościowych oraz retoryki tożsamości. Autorka analizuje wymowę quiltów (znanych u nas również jako patchworki), specyficznych form artystycznych wytwarzanych przez ciemnoskóre kobiety. Choć wyroby te mogą kojarzyć się głównie z funkcją użytkową, quilty, jako nośniki wartości kulturowych, są ważnym narzędziem wyrażania sprzeciwu wobec dyskryminacji Afroamerykanów. Analiza dotyczy skuteczności wykorzystania tych tradycyjnych wytworów kultury w walce o równe prawa.

Wspomniany aspekt użytkowy przedmiotów materialnych również dla kolejnej Autorki, Agnieszki Grażul-Luft, stał się punktem wyjścia do rozważań zawartych w artykule „Retoryka rzeczy w duchu *zero waste*, czyli o przywracaniu przedmiotom i produktom wartości”. Autorka prześledziła recepcję terminu *zero waste* (co ciekawe, nieopisanego jeszcze w słownikach języka polskiego). W artykule opartym na materiale badawczym wyekscerpowanym z wyników popularnych zapytań w przeglądarce Google, przeczytamy o tym, jak różne mogą być definicje *zero waste*, dlaczego wszystkie mają pozytywne konotacje i czemu argumentacja na rzecz *zero waste/less waste* jest ułatwiona z uwagi na immanentny potencjał perswazyjny analizowanego pojęcia.

Z dążeniem *zero waste* wiele wspólnego ma kolejny tekst, który proponujemy pod szyldem „Tematu numeru”: „The rhetorics of food as an everyday strategy of resistance in slave narratives” Urszuli Niewiadomskiej-Flis. Autorka zestawia Foucaultowskie rozważania na temat pożywienia jako narzędzia władzy z retorycznymi studiami Kennetha Burke’a, koncepcją oporu retorycznego Gillian Symon oraz z teoriami codziennego sprzeciwu „słabych” autorstwa Jamesa Scotta i Elizabeth Janeway. Jedzenie, opisywane w relacjach niewolników, nabiera w tym kontekście znaczenia jako retoryczny środek definiowania i kwestionowania tożsamości.

Ostatni w tym dziale, artykuł Edyty Frelik „Building from the ground up: Frank Lloyd Wright as an architect of language” traktuje o związkach retoryki z architekturą, umotywowanych otwierającym cytatem “I would much rather build than write about building, but when I am not building, I will write about building (...)” [Wolałbym budować niż pisać o budowaniu, ale kiedy nie będę budował, będę pisał o budowaniu]. W wypowiedziach jednego z najbardziej znanych architektów XX wieku, twórcy ponad tysiąca projektów architektonicznych, Autorka poszukuje związku pomiędzy zasadami jego „organicznej koncepcji architektury” a retoryczną skutecznością języka, przejawiającą się w elokwencji Wrighta, jego sprawnym oratorstwie i trafnym doborze strategii komunikacyjnych.

Serdecznie polecamy uwadze naszych Czytelników także dział *Varia*, w którym zebraliśmy dwie analizy związane z bieżącymi lub ponadczasowymi zjawiskami i wydarzeniami o potencjale retorycznym. Artykuł Barbary Sobczak „To jest wojna! Medialne narracje o proteście kobiet” opisuje retorykę czarnych marszów, podejmowaną już na naszych łamach. Analiza porównawcza narracji medialnych w tygodnikach o spolaryzowanych profilach dowodzi, z jak bezprecedensowym przejawem perswazji w ramach obywatelskiej aktywności mamy do czynienia i jak widoczne piętno odciska on na dyskursie publicznym.

Drugi z proponowanych w *Variach* artykułów, „Glottodydaktyka wobec wielości teorii argumentacji. Modelowanie kompetencji rozumienia debaty radiowej”

podejmuje także aktualną tematykę metodologii uczenia się języków obcych. Bernadeta Wojciechowska analizuje stosunkowo wąski obszar kompetencji językowych w odniesieniu do łatwo dostępnego materiału medialnego. Autorka kreśli model analizowanego gatunku dyskursu i wyprowadza z niego umiejętności niezbędne dla jego krytycznego odbioru.

W aktualnym numerze polecamy także dział „Recenzje”. Jedną z nich, autorstwa Anny Trykszy dotyczy książki Mirosława Ryszkiewicza „Retoryka polskiej powieści kryminalnej po roku 1989. Preliminaria” i osadza ten obszar dociekań retorycznych w szerszym kontekście związków retoryki z obszarem badań literackich.

W drugiej recenzji Joanna Smół krytycznie przygląda się pozycji „Retoryka ‘okołokoronawirusowa’. Szkice językowo-kulturowe” Władysławy Bryły i Agnieszki Bryły-Cruz. Autorki recenzowanej książki podjęły się „na gorąco” analizowania zmian w języku, które zachodziły wraz z rozwojem pandemii Covid-19.

Przedstawiamy Państwu również sprawozdanie z konferencji RHEFINE, przygotowane przez Kingę Rogowską. Na lutowym wydarzeniu online, zatytułowanym „Rhetorical research and didactics”, a zorganizowanym przez Wydział Humanistyki i Nauk Społecznych Uniwersytetu w Zagrzebiu mocną reprezentację stanowili polscy badacze retoryki.

Serdecznie zapraszamy do lektury całego numeru!